

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

CVII. An debeat magistratus reus impunitos dimittere? An liceat ei paenas
a legibus impositas relaxare?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

pla nimis multa puniæ perfidiæ exstant. Anno Domini (quod commemorabile est) 1444. 10. Novembris ingenti clade Ungaricus exercitus ad Varnam cæsus est. Trucidatus Udislaus Rex Ungaricus. Confessus in fuga Cardinalis Julianus: Quia induciæ, jurejurando Turcis confirmatæ, violatæ erant. Perfidiæ hujus auctor exstiterat Julianus Cardinalis, qui nefas esse affirmabat, Concordiæ fœdera cum Turcis sancire, non consentiente Romano Pontifice. Tertia: Interposito tamen etiam jurejurando fas est dolo uti, & fidem non præstare, si adversa pars, cui juratum est, à conditionibus & pactis prior discesserit. Tunc scilicet pervulgata sententia rhythmica locum invenit: frangenti fidem fides frangatur eidem. Et hæc: frustra sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem à se præstitam servare recusat, c. Frustra 75. de reg. jur. in 6. Ex dictis faciliè intelligitur, quatenus hosti fides sit servanda.

CVII.

An debeat Magistratus reos impunitos dimittere? An liceat ei poenas à legibus impositas relaxare?

Prius negatur: De posteriore distinguitur formula orationis, qua admonentur Magistratus de puniendis facinorosis.

Hic a Exordium

Exordium. Pro se quisque, auditores lectissimi, dabit operam, ut quantum possit in commune conferat. *Ratio à fine &*, non enim solum nobis aut paucis quibusdam nati sumus, sed universo hominum generi, nos præsertim, qui Christianæ militiæ nomen dedimus. *Narratio cum propositione.* Quapropter cum omnes circumcirca Respublicas aspicerem, incredibilem quandam legum dissolutionem, disciplinæ laxationem, & peccati impunitatem animadverti: quam quidem cum nec debeam nec possim tollere: Christianos tamen legitimosq; magistratus, communis officii ratione sic efflagitante, saltem appellandos puto, ut certissimis istis humani generis pestibus, omni abjecta cunctatione, obviam eant. *Confirmatio. Propositio syllogismi illustrata simili.* Nam ut animosi fidelesq; medici membra sanguine & spiritu destituta non dubitanter præcidunt, ne totum corpus inficiatur: Sic & pii magistratibus de medio tollendum est quicquid legibus repugnat, quicquid societatem violat. *Approbasio.* Legum enim æque ad eod ipsius Dei Opt. Max. vox est & minister, nec frustra gerit gladium, ut est in epistola Pauli ad Rom. 13. *Assumptio.* Legibus autem quid magis est contrarium? societati quid magis inimicum, quam execrabiles illæ pestes, quæ per universum terrarum orbem

pro sua

pro sua libidine hoc nostro præsertim exulcerato seculo grassantur? Quas narras pestes, inquires. Omne genus sceleratorum hominum, percussores, adulteros, fures, prædones, contumaces, & sexcentos alios, qui hos ipsos ceu quadam sceleris cognatione attingunt. Leges, quas violant, ipsa mater natura constituit, & partim per sacra volumina, partim per profana disseminata sunt, sed sacro decalogo quasi fasciculo & perfectissimo compendio comprehenduntur. Sic autem si pergent, societas qui stabit salva non solum hominum inter homines, sed etiam que mortalibus est cum immortalis Deo Christi beneficio conjuncta? Omnes ordines simulacricolis raptoribus, furibus, mœchis, qui non solum affectu, sed re tales existunt, abundant. Omnes autem in quibus aliqua virtutis indoles inest, & qui suis rationibus consultum cupiunt, perditissimum id genus hominum cane pejus & angue oderunt. Et rectè quidem. Nam & Apostolus in 1. ad Corinth. cap. 5. eorum consuetudine nobis interdicit. Societas igitur, qui poterit dissolvi si magistratus in tempore evigilans hujusmodi gangrænas excidat: Sin autem in utramvis aurem pergerit dormire, non se tantum, verum etiam suos cives (serpit enim indies latius hoc malum, & vires acquirit cundo, ut cum Poëta loquar

Hæc 3. gravi

gravi & eleganti) ab æterni Dei societate dif-
 junctos in densissimas orci tenebras conjici-
 et. *Conclusio.* Quemcumq; igitur Magistratum
 aliqua vel suæ vel civium suorum salutis cura
 attingit, is, diuturno isto veterno excusso, to-
 to pectore huc incumbet, ut leges vitiorum
 fluctibus propemodum obruta tandem ali-
 quando emergant, ut judicia planè erigan-
 tur, ut consceleratæ istæ hominum figura be-
 stia meritis mactentur suppliciis, & sic homi-
 num cætus inter se celebrentur. *Refutatio.*
 Nec est quod mihi objiciatur, Principes de-
 bere esse in clementia & lenitate imitatores
 Christi, qui adulteram absolvit. Decet sanè
 principem clementia, eaq; propius ad Deum
 accedit. At inde non efficitur, licere ei pœnas
 justas prorsus remittere, sed mitigare. Modò
 clementia, modò severitas est adhibenda. Ac
 uti quidem clementia licet, quatenus nò ad-
 versatur justitiæ, quatenus non parit rerum
 humanarum confusionem, quatenus deniq;
 certa pœna non est definita legibus. Clemen-
 tiæ locus est, si relevatur causa ex circumstan-
 tiis personarum, loci, temporis. Clementiæ
 autem non pro libidine, non temerè casu, sed
 ex recta ratione rigorem sententiæ temperat,
 & aliquid de pœna remittit. (Nam cum justa
 pœna universa remittitur, hæc est venia.) Sin
 atrox incidat causa, adhibenda est severitas:
 qua

quæ non est crudelitas, vitium modum excedens in pœnis ex animi atrocitate: sed legitima iustitiæ punientis actio, salutem Reipublicæ spectans. Hæc congruunt cum ll. civilibus. In titulo enim de pœnis, Respicendum, ita scriptum est: Non captent iudices gloriam aut lenitatis aut severitatis. In levibus tamen criminibus permittitur propensitas aliqua ad lenitatem: in gravioribus autem ad severitatem, sed adhibito temperamento benignitatis. Quod Christus adulteram absolvit, nihil officit nobis. Christus enim dum in terris egit, non gessit magistratum, sed fuit interpret voluntatis patris sui. Non igitur debuit adulteram capitis damnare. Ejus tantum officium fuit, admonere adulteram, ne amplius peccaret, legitima in eam animadversione magistratui politico relicta. Is cogitabit madata Dei esse observanda: sibi autem præceptum esse, ut malum de medio sui tollat, ne parcat reo, ne misereatur ejus, neve abscondat eum, Deut. 13. v. 8. 9. 22. vers. 21. 24. vers. 7. Cogitabit, se non posse benignum esse de alieno, hoc est, pœnam remittere, quæ Deo, cujus iudicia exercet, debetur. Cogitabit, idem gravissimè punitum esse Achabum, quod non occiderit Benhadabum morte dignum in potestate redactum, 3. Reg. 10. vers. 41. Saulum, quod pepererit Amalecitarum Regi Agago, à Deo

Hh 4 sejectum.

rejectionem, 1. Samuel. 15. ver. 18. & sequent. Davidem, quod filio parricidæ peperisset, regno propemodum excidisse, 2. Samuel. 15. & cap. seq. *Clausula.* Ex his apparet, non rectè passim hodie magistratus maxime superiores sibi vindicare potestatem concedendi impunitatem criminum etiam graviorum, ob intercessionem seu deprecationem puellæ, malefici matrimonium petentis, ob pompam nuptialem, & maxime novi principis inaugurationem: Unde iudicium quoque fiat de eo, quod quidam principes Christiani in hebdomada sancta, quam vocant, aperiunt carceres, & fontes impune dimittunt: Quod etsi excusare aliqui conentur exemplo Romanorum, qui in paschate hominem aliquem damnatum Judæis dimiserunt; nihil tamen eis hoc patrocinatur. Deus enim nusquam iussit, ut in sanctissimo aliquo die festo, aliquis noxius dimitteretur. Romani autem hoc pacto Judæis ad blandiebantur, ut eandem servitutem facilius tollerarent, teste Martyre Claf. 4. com. locorum, pag. 923.

PROBLEMA CVIII.

An veritas interdum sit dissimulanda? An oratio interdum accommodanda sit ad sensus voluntatesque audientium, non ad veritatis normam?

Resp. divisione sententiæ.

NON